

Sivistyslautakunnan lausunto Mäntsälän hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaluonnoksesta 2026-2030

Sivistyslautakunta 17.03.2026
699/00.01.02/2025

Mäntsälän kunnan hyvinvointilautakunta (24.02.2026 § 12) pyytää lausuntoja Mäntsälän kunnan hyvinvointisuunnitelma 2026-2030 luonnokseen, jotta suunnitelma voidaan viimeistellä ja viedä päätöksentekoon loppukeväästä 2026.

Terveiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi valtakunnallisesti tavoitellaan alla kirjattujen tavoitteiden toteutumista:

- Luodaan perusta työ- ja toimintakyvylle
- Kavennetaan väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja
- Edistetään ja ylläpidetään hyvinvointia, terveyttä,
- turvallisuutta ja osallisuutta
- Vahvistetaan mielenterveyttä ja ehkäistään päihdehaittoja
- Ehkäistään sairauksia, tapaturmia, väkivaltaa, syrjäytymistä ja osattomuutta

Lainsäädäntö- ja tieto-ohjauksella vaikutetaan siihen, että kaikilla hallinnonaloilla otetaan toiminnassa huomioon terveys, hyvinvointi ja turvallisuus sekä niiden taustatekijät. Lisäksi edellytetään poikkihallinnollista ja monitoimijaista yhteistyötä tavoitteiden saavuttamiseksi. Kyseessä on myös tiedolla johtamisen kokonaisuudesta, jolla pyritään kohdentamaan voimavarat suunnitelmallisesti vaikuttaviin toimenpiteisiin.

Kunnilla on siis lakisääteinen velvoite edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Nykyään myös turvallisuuden teemat, etenkin arkiympäristön turvallisuus, yhdistetään luontevaksi osaksi hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kokonaisuutta. Mäntsälän kunnan hyvinvointisuunnitelman luonnoksessa on nostettu esille luontevasti edellä mainitut näkökulmat.

Mäntsälän kunnan hyvinvointisuunnitelman lähtökohdat noudattavat kuntalain (410/2025) 1 §:n määräystä ja sen lisäksi suunnitelmaan on rakennettu kuntalain 37 §:n mukaisesti yhteys voimassa olevaan kuntastrategiaan. Lisäksi hyvinvointisuunnitelman luonnoksessa on nostettu selkeästi esille Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen (Keusote) alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026-2030 ja siihen sisältyvät tavoitteet. Luonnoksen sivun 5 talulukossa on vertaillen kuvattu, että laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 6 §:ssä kunnille säädetyistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvistä tehtävistä ja niiden yhteydestä alueelliseen terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyöhön. Laissa mainitut periaatteet sitovat myös hyvinvointialueita, mutta tietenkin eriyislainsäädännön vastuut määrittelevät kunnan ja hyvinvointialueen erityiset tehtävät hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä keskinäisen yhteistyön periaatteet. Näin ollen voidaan todeta, että hyvinvointisuunnitelman luonnos noudattaa sitä ohjaavaa lainsäädäntöpohjaa ja lainsäädännön henkeä.

Mäntsälän kunnan hyvinvointisuunnitelma 2026-2030 luonnos sisältää keskeiset elementit, joita kunnan tulee edistää yhdessä hyvinvointialueen ja paikallisten toimijoiden kanssa. Suunnitelmaan on valittu hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen kannalta keskeiset teemat ja

tavoitteet sekä toimenpiteet, joilla kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistetään. Keskeisiä tavoitteita ja niiden taustoitusta on avattu nykytilan kuvauksella ja tilastotiedolla, joihin toiminnan valinnat perustuvat tehdyn osallisuustyöskentelyn lisäksi.

Sivistyslautakunnan palvelujen näkökulmasta hyvinvointisuunnitelman tietopohja on kattava ja sen kautta johdetut tavoitteet ja toimenpiteet tukevat palvelujen toteuttamista ja kehittämistä kattavasti toimintaa ohjaavien erityislainsäädäntöjen näkökulmasta käsin tarkasteltuna. Varhaiskasvatus ja opetus voivat liittyä omilla toimenpiteillä ja panoksellaan hyvinvointisuunnitelman tavoitteisiin ja toteuttaa niitä lasten ja nuorten arkipäivässä. Esimerkkinä tällaisesta tavoitteesta on yleinen tavoite laatia kuntalaisten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Kuntalaisia koskeva tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma tukee palveluissa lainsäädäntövelvoitteen kautta tehtävää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä. Toisena esimerkkinä voi nostaa esille suunnitelmassa todetun tavoitteen vahvistaa kiusaamisen, väkivallan ja syrjinnän vastaista toimintamallia, joka on käytössä varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa. Tätä mallia tukisi kunnassa yleisemminkin se, että suunnitelma ulottuisi kattamaan myös aikuisten keskinäisen toiminnan, jolloin tätä kautta voidaan tukea nuorten kanssa tehtävää vastaavaa työtä. Kolmantena esimerkkinä on tavoite mielen hyvinvoinnin edistämisestä. Kunnan asukkaiden mielen hyvinvoinnin edistäminen ja siihen panostaminen tukevat myös lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin edistämistä. Yleisesti voidaan todeta, että hyvinvointisuunnitelman luonnoksessa esitetyt tavoitteet ja toimenpiteet tukevat varhaisvatuksessa ja opetuksessa tehtävää hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyötä.

Sivistyslautakunta esittää, että hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toimenpiteitä edistetään kuntaorganisaatiossa yhteisellä suunnittelulla ja toimenpiteiden priorisoinnilla, jotta asetetut tavoitteet konkretisoituvat lasten ja nuorten arjessa.

Sivistyslautakunta esittää, että tavoite ”Laadimme kuntalaisten tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman” muutetaan muotoon ”Laadimme kuntalaisten tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman ja sen toteuttamismallin”. Lisäys tukisi lautakunnan toiminnan näkökulmasta sitä, että toteuttamismallin kautta voitaisiin tukea esimerkiksi lasten ja nuorten parissa työskentelevien järjestöjen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä.

Sivistyslautakunta toteaa, että hyvinvointisuunnitelman luonnos noudattaa yleisesti laajan hyvinvointikertomuksen ja hyvinvointisuunnitelman periaatteita, joiden kautta voidaan raportoida kattavasti kunnan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työ lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Lisäksi sivistyslautakunta korostaa, että lautakunnan vastuulla oleva toiminta saa tukea Mäntsälän kunnan hyvinvointisuunnitelma 2026-2030 luonnoksessa olevista tavoitteista ja toimenpiteistä.

Valmistelija

Sivistysjohtaja Timo Ahvo, sähköposti [timo.ahvo\(@\)mantsala.fi](mailto:timo.ahvo(@)mantsala.fi),
varhaiskasvatuspäällikkö Karoliina Purola, sähköposti
[karoliina.purola\(@\)mantsala.fi](mailto:karoliina.purola(@)mantsala.fi), opetuspäällikkö Marko Lipponen,
sähköposti [marko.lipponen\(@\)mantsala.fi](mailto:marko.lipponen(@)mantsala.fi)

Esittelijä

Sivistysjohtaja Ahvo Timo

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta antaa esittelytekstissä olevan lausunnon Mäntsälän kunnan hyvinvointisuunnitelma 2026-2030 luonnoksesta.

Päätös

Liite 1. Mäntsälän kunnan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026-2030 luonnos